visat.

tardor 2021

In memoriam Montserrat Franquesa

Lluís Ahicart

La Montserrat, amarada com estava de literatura, d'art, de cultura, tan aviat com va poder explicava la primera entrada al quiròfan, quan va fer-se palès, de forma inesperada, el mal que duia a dins. Ho feia recordant el relat d'en Pere Calders, "L'hora en punt", i relatava com la senyora Mort se li havia presentat sense que ella se l'esperés i que, per tant, li va dir ... miri, que no li he donat hora, que tinc molta feina per fer, sap?, i l'agenda plena. La lúgubre senyora, aquell dia, com diu el conte, se'n va anar amb la calavera entre les cames, sense saber-se'n avenir. No li havia passat mai.

Això era a finals de novembre de l'any passat, el 2020. Amb el seu devessall de determinació, empenta i passió, i també amb tot el seu doll d'enginy, imaginació i mà esquerra, en aquell moment la Montserrat va despatxar, va fer enrere la senyora Mort.

I ho va fer arrapant-se a la vida amb dents i ungles, perquè la seva responsabilitat i compromís amb les persones estimades, amb els amics i amb els seus inacabables projectes, ideals i anhels no podien estroncar-se així com així. "Jo tinc compromisos inajornables", va dir-li a la Parca.

No obstant, en paraules seves, però en llenguatge ausiasmarquià, també ens confiava que, amb aquest sotrac pervers, *"lo verme de l'absència"* se li havia posat *"molt endins*". Aquest verm, aquest corc que corseca la naturalesa humana, segons la els bestiaris medievals.

March, en un dels poemes, diu que "*és un verm qui romp la mia pensa".* No va ser el cas de la Montserrat. La seva pensa, el seu magí, després d'aquella enutjosa primera visita va continuar amb la brillantor de sempre, empenyent tants i tants projectes, des dels de vida, amb els estimats, fins al reguitzell inacabable i sempre en evolució dels acadèmics, culturals, lingüístics. Va tenir esma d'escriure articles, de presentar en públic xerrades de traductors, de continuar amb el seu estimat Quim tantes i tantes empreses conjuntes, en perfecte tàndem, com l'edició de la revista *Visat*,

imaginant-ne i decidint-ne el contingut, engrescant a uns i empaitant a d'altres per a fer-ho possible a temps. I també, amb tota l'empenta, va assumir la represa de la revista *Kataluna Esperantisto*, una grandíssima il·lusió que va fer realitat amb un número esplèndid, que va poder repartir i compartir amb uns i altres, amb gran entusiasme i legítim orgull.

I tot això mentre, com també deia ella, es convertia en Persèfone, baixant a l'Hades i tornant-ne periòdicament, al ritme del tractament a què s'havia de sotmetre. I la nostra Persèfone enviava missatges des de l'inframon, on relatava el combat que hi mantenia amb Cèrber, que li havia clavat l'ullal (o l'agulla), i com havia deixat plantat a Caront, que li demanava la moneda, i on també anunciava el seu retorn per al cap de pocs dies. Un retorn en què, amb la seva rialla renovada, ens cobria de nou la terra de flors.

A quarts de vuit del matí del dia de Sant Jordi felicitava la diada amb "El bosc fragant", de Marià Manent:

Ai amor, anirem
dins el bosc, escampant la rosada,
i veurem el salmó, i la merla al seu niu,
i la daina, i el cérvol que crida;

l'ocell més dolç a les branques cantant,
el cucut al bell cim de la verda garriga...
I la Mort no ens sabrà trobar mai
al cor del bosc ple d'aromes.

I quan feia un dels trajectes cap a l'hospital, per entrar de nou al quiròfan, a punta de dia, tenia esma per contemplar i retratar l'albada i recordar els versos d'Homer/Riba:

"Quan es mostrà en el matí, amb dits de rosa, l'Aurora, ..."

Malgrat tots els seus esforços, i els dels que van procurar que es posés bona, la Montserrat només va aconseguir que la senyora Mort trigués prop d'un any a tornar, i en la segona ocasió aquesta no va atendre ja a més raons.

Però fet i fet, la seva estratagema d'aquell novembre del 2020 va tenir un resultat impagable. Ha subratllat de nou, amb traç ben gruixut i inesborrable, en els mesos transcorreguts, una experiència

de vida, de vitalitat, d’estimació i empenta que venia de molt lluny, que ha estat consubstancial amb la vida de la Montserrat. El seu és un llegat d’engrescament, de no caure en defalliments, de fer possible (o intentar-ho) el que sembla impossible o molt costerut; i de mantenir-se fidel per sempre més al servei d’aquest poble.

Aquesta experiència, aquesta Montserrat, la continuem tenint amb nosaltres, i la volem compartir. I ho farem. Amb un somriure als llavis, amb un esclafit de riure sempre que calgui. Ens és i ens serà un bàlsam davant la mediocritat, mesquinesa i sordidesa que massa sovint veiem que ens envolta, i que ella va haver d’esquivar tantes vegades, com una cursa d’obstacles, sense defallir.